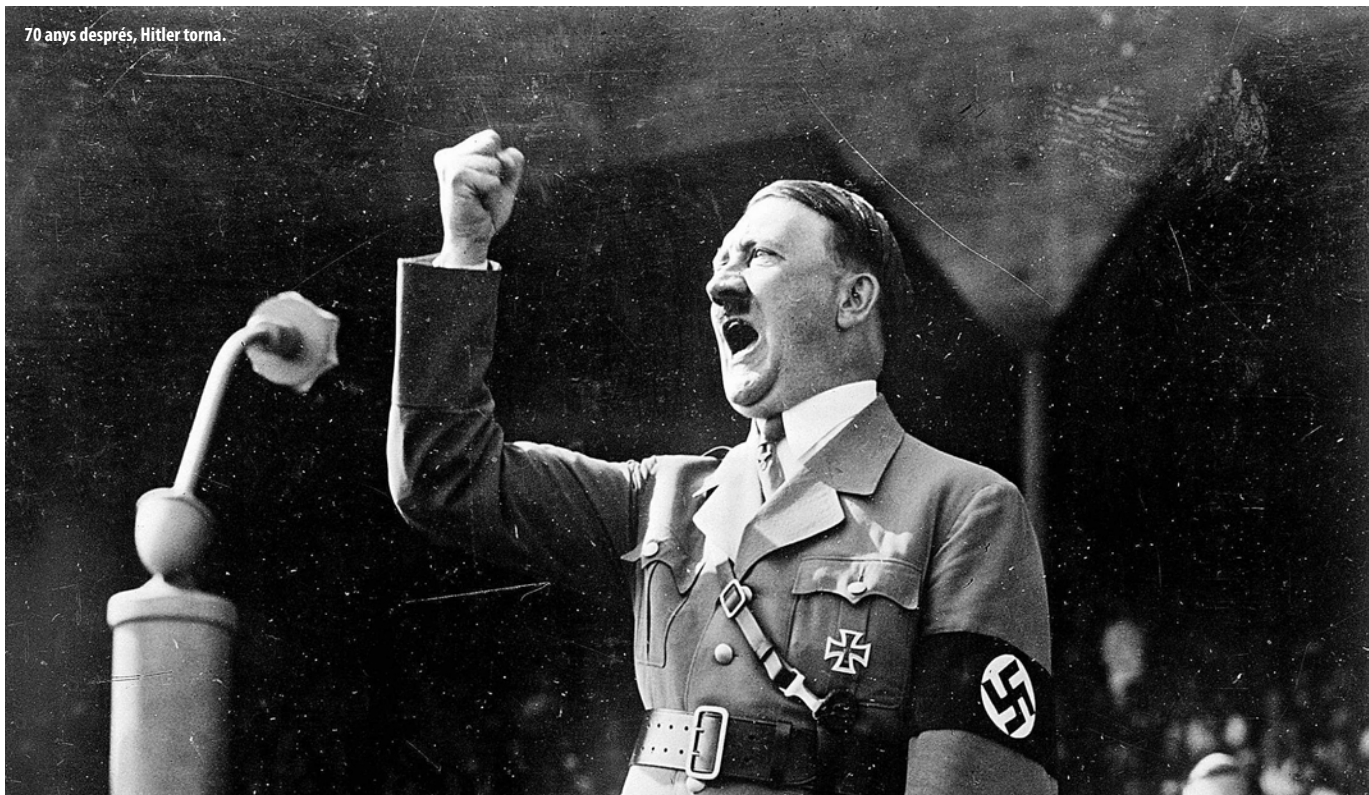

70 anys després, Hitler torna.

SOCIETAT

Quan acaba l'any en què s'ha commemorat el setantè aniversari del seu suïcidi, Adolf Hitler ha tornat. Ell i el nazisme. El *Führer* ressuscitat a l'Alemanya actual és el protagonista d'una pel·lícula d'humor negre que triomfa a les cartelles germàniques. Per un altre costat, la recurrent ucronia de com seria el món després de la victòria nazi a la Segona Guerra Mundial és la base d'especulació de la història alternativa i, també, la trama d'una nova sèrie de televisió als Estats Units.

Hitler torna

A la benestant Alemanya d'ara, preocupada per l'allau d'immigrants que li arriba del sud d'Europa i, sobretot, d'Orient Pròxim, un bon dia desperta en un solar de Berlín un ancià que portava adormit set dècades: Adolf Hitler. Encara uniformat com el 30 d'abril de 1945, sembla un vell captaire que camina sense entendre res del que l'envolta. Un venedor de periòdics l'empara, el porta a ca seva, l'alimenta i, després de diverses vicissituds desbaratades, *herr* Hitler entra en contacte amb un jove productor

I si Hitler...

El 'retorn' de Hitler a Alemanya i la 'història contrafactual' sobre què seria del món cas que els nazis haguessin guanyat la Segona Guerra Mundial es posen de moda.

Reportatge de Miquel Payeras

de programes de televisió molt ambiciós, com pertoca, que el converteix en estrella televisiva de consum popular.

La triomfant carrera a la petita pantalla del *Führer* serveix al director de la pel·lícula –que es titula *Er Ist wieder da* ('Ha tornat')–, David Wnendt, per analitzar

la societat alemanya actual amb moltes dosis d'humor negre. Passeja pel país l'actor Oliver Masucci magníficament caracteritzat de Hitler, seguint-lo amb les càmeres a tall de reportatge, retratant les reaccions que inspira: des dels que l'insulten fins als que el saluden aixecant el

braç, fent la salutació romana típica del nazisme, franquisme i feixisme, un gest que està prohibit i severament castigat a Alemanya.

El film es basa en una novel·la del periodista Timur Vermes, publicada el 2012. L'obra escrita ja tingué un gran èxit de crítica i públic, amb més de dos milions d'exemplars venuts en el país i amb contractes de drets de traducció a més de 40 idiomes. La pel·lícula va pel mateix camí: es va estrenar a principis de novembre i arrasa a les taquilles.

Els alemanys riuen amb el retorn de Hitler. D'altres especulen amb què hauria passat en cas que els nazis haguessin guanyat la Segona Guerra Mundial.

La ucronia nazi

Per ucronia es coneix la "reconstrucció històrica" o "història alternativa", o sigui allò que hauria pogut passar i no va passar. Fins fa poc temps aquests exercicis es limitaven a la literatura. Ara també és cosa de la televisió i motiu d'especulació d'alguns historiadors, els quals s'estimen més anomenar tal pràctica "història contrafactual".

Aquest passat mes de novembre s'ha estrenat als Estats Units una adaptació en forma de sèrie de televisió de la més famosa ucronia literària, publicada el 1962, *L'home del castell*, de Philip K. Dick (1928-1982), considerat el pare del gènere, autor també de *Minority Report*, portada al cine el 2002 per Steven Spielberg. La productora és Amazon Studios, també distribuïdora per internet de sèries de televisió, que confia que la nova obra li suposi alguna cosa semblant al que fou *House of Cards* per a Netflix, que necessitava cinc-cents mil subscriptors per guanyar-hi doblers i en tingué més de 15 milions. La sèrie, igual que el llibre, planteja un univers alternatiu, un món en el qual els aliats foren derrotats per les forces de l'Eix a la Segona Guerra Mundial i en el qual els Estats Units —on, no caldria sinó, se centra l'acció— estan dividits entre la part del Pacífic →

Sant Vicenç dels Horts POBLE SOLIDARI

EL MÓN NAZI. En cas de victòria de les potències de l'eix, Estat Units haurien quedat sota control japonès i alemany segons fantasiaja el llibre de *The Man in the High Castle*.

→ sota la bota del Japó imperial, la banda atlàntica controlada per l'Alemanya nazi i uns debils estats autònoms a la franja intermèdia.

Més enllà de sèries de televisió o de la literatura, també fan exercicis d'ucronia alguns experts en història, com s'ha dit. A dir ver, però, no són gaires perquè té mala fama acadèmica això de fer *història contrafactual*. A desgrat de les crítiques, un grapat d'historiadors –alemanys, britànics i russos– van respondre, ara fa dos anys, al repte que els plantejà el setmanari germànic *Der Spiegel*: especular amb lògica sobre com seria el món si Hitler hagués guanyat la Segona Guerra Mundial.

La primera conclusió és que sense la derrota a Rússia els nazis podrien haver guanyat la guerra. Amb la victòria contra els soviètics Hitler hauria guanyat molts més recursos per enviar al front de l'oest i, alhora, un temps preciós per tenir llestes les noves armes amb les quals experimentava –el caça a reacció, d'altres avions de gran autonomia per arribar a Amèrica, bombes de gran tonatge i les atòmiques, míssils més avançats que la V-1 i V-2 amb abast intercontinental...– que li haurien donat una potència militar que ben bé podria haver canviat el final de la guerra.

Per una altra banda, segons va escriure l'historiador alemany Andreas Hillgruber –desaparegut el 1989–, citat per *Der Spiegel*, “Hitler era un globalista insaciable” i per tant “no s'hauria quedat satisfet amb el triomf sobre l'URSS, hauria seguit amb més i més invasions fins a enfrontar-se a la batalla definitiva amb els Estats Units per la dominació del

món”. En cas de victòria europea, el país americà hauria caigut sota el domini nazi. En el seu defecte, una pau forçada hauria deixat els Estats Units debilitats, amb moltes dificultats per competir amb la poderosa Alemanya, que seria la cap de l'Europa unida.

Seguint amb les especulacions contrafactuals publicades en el setmanari referit, la nova Berlín projectada realment per l'arquitecte i ministre nazi Albert Speer, que a les maquetes respo-

UNA PEL·LÍCULA DE GRAN ÈXIT A ALEMANYA PRESENTA UN ANCIÀ HITLER COM A ESTRELLA DE TELEVISIÓ

nia al nom de Germània, seria la capital del món. Europa estaria interconnectada per una àmplia xarxa d'autopistes que s'allargarien fins a Crimea i Sibèria per facilitar el trànsit de mercaderies i de treballadors. Segons explicà a *Der Spiegel* l'historiador britànic Michael Burleigh, el *Führer* havia autoritzat el 1940 el Generalplan Ost, un pla de genocidi i neteja ètnica que implicava el trasllat forçós d'uns 40 milions d'esclaus d'Europa oriental que haurien treballat durant la postguerra a Alemanya. Entra dins del que és probable que en anys

més recents una altra mà d'obra oriental, molt barata a la força, s'hagués usat a les grans indústries alemanyes i europees occidentals.

La majoria dels països serien satèl·lits directament o indirectament de Berlín i de Tòquio. Se salvarien alguns americans i de Pròxim Orient, si bé en aquest últim cas entra dins d'allò més raonable pensar que els islamistes pronazis governessin la zona, la qual cosa era el somni, als anys trenta, del poderós muftí de Jerusalem, Amin Al-Husseini, oncle de Yasser Arafat, entusiasta col·laborador de Hitler.

El racisme, que als anys 30 del segle XX era molt comú a Europa occidental i els Estats Units, seria en el món controlat per Alemanya una pràctica habitual dins de cada país i entre Estats. El poble jueu no existiria i tots els considerats inferiors treballarien per als nazis. Al mateix temps, els països que havien col·laborat amb la potència alemanya durant la guerra –com el cas d'Itàlia, sobretot, però també Espanya, Argentina, Romania...– serien molt beneficiats en el nou ordre mundial.

El món s'hauria alliberat del comunisme. No hi hauria URSS, però tampoc República Popular de la Xina, ni Corea... En el seu lloc els Estats nazi-feixistes sovintejarien i la llibertat estaria molt limitada arreu, si és que quedava res que pogués respondre a aquest nom. Fins i tot en el cas que amb el pas dels anys s'hagués suavitzat el règim a Alemanya i que els seus aliats fossin menys rígids que a l'inici, la llibertat tal com l'entendem avui dia no existiria.

Com deia el bolero, “el que hauria pogut ser i no va ser...” Sortosament. ●